

Hybu Mynediad at Barc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

Blwyddyn archwilio: 2023-24

Dyddiad cyhoeddi: Chwefror 2025

Cyfeirnod y ddogfen: 4704A2025

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwyllir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn cysylltiad â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildddefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Pam y cynhaliwyd yr archwiliad hwn gennym	4
Ein dyletswyddau archwilio	4
Ein hamcanion ar gyfer yr archwiliad hwn	4
Pam mae hybu mynediad yn bwysig	4
Yr hyn yr edrychwyd arno a sut mae da yn edrych	5
Ein dulliau archwilio a phryd y cynhaliwyd yr archwiliad gennym	6
Yr hyn a ganfuwyd gennym	6
Ein hargymhellion ar gyfer yr Awdurdod	10
Atodiadau	
Atodiad 1 – cwestiynau a meini prawf archwilio	11

Adroddiad cryno

Pam y cynhaliwyd yr archwiliad hwn gennym

Ein dyletswyddau archwilio

- 1 Mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (yr Awdurdod) roi trefniadau ar waith i gael gwerth am arian am yr adnoddau y mae'n eu defnyddio, ac mae'n rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol fod yn fodlon ei fod wedi gwneud hyn.
- 2 Cynhaliwyd yr archwiliad hwn gennym i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol o dan adran 17 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Gallai hefyd hysbysu astudiaeth ar gyfer gwella gwerth am arian o dan adran 41 Deddf 2004, a/neu archwiliad a gynhelir gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan adran 15 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ein hamcanion ar gyfer yr archwiliad hwn

- 3 Rhoi'r sicrwydd bod gan yr Awdurdod drefniadau priodol i sicrhau gwerth am arian yn ei ddefnydd o adnoddau i hybu mynediad at y Parc Cenedlaethol (y Parc).
- 4 Esbonio pwysigrwydd pobl o bob rhan o gymdeithas yn archwilio ac yn ymweld â thirweddau cenedlaethol ac amlinellu blaenoriaethau Gweinidogion Cymru ar gyfer Awdurdodau Parciau Cenedlaethol.
- 5 Sicrhau pobl bod yr Awdurdod yn annog amrywiaeth eang o wahanol ymwelwyr, yn cydweithio'n effeithiol â phartneriaid allweddol, a phenderfynu pa mor dda y mae'n cyflawni cyfrifoldebau statudol.

Pam mae hybu mynediad yn bwysig

- 6 Mae amrywiaeth o sefydliadau ar draws y sector cyhoeddus, y trydydd sector, a'r sector elusennau wedi hysbysebu buddion manteisio ar natur. Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn cyfrifo bod gan y buddion iechyd o hamdden awyr agored yn 2021 werth o £22.7 biliwn yng Nghymru¹. Mae hyn trwy wella iechyd corfforol ac iechyd meddwl o ymarfer corff. Gall hybu mynediad fod o fudd i iechyd a llesiant y cyhoedd a thrwy hynny sicrhau manteision economaidd trwy boblogaeth iachach.
- 7 Mae hybu mynediad hefyd yn helpu'r Awdurdod i weithredu o fewn ei fframwaith cyfreithiol. Un o ddau ddiben statudol yr Awdurdod² yw hybu cyfleoedd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau rhinweddau arbennig y Parc. I gyflawni hyn, mae angen i'r Awdurdod sicrhau bod gweithgarwch wedi'i dargedu at y boblogaeth gyfan i sicrhau'r cyfranogiad mwyaf posibl.

¹ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, [Health benefits from recreation, natural capital, UK: 2022](#)

² Deddf yr Amgylchedd 1995

- 8 Mae hybu mynediad hefyd yn helpu'r Awdurdod i gyflawni polisi a blaenoriaethau cenedlaethol. Yn 2022, gofynnodd Llywodraeth Cymru i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol Cymru '[g]ynyddu cyfleoedd i grwpiau agored i niwed, grwpiau difreintiedig a chymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol i elwa ar y tirweddau rydych chi'n eu rheoli'.³ Cefnogwyd hyn gan Lywodraeth Cymru trwy gyllid a oedd hefyd yn cynnwys y ddarpariaeth o swyddog arweiniol cenedlaethol ar gyfer hybu Rhagoriaeth Cynhwysiant, Amrywiaeth a Llywodraethu 'i wella amrywiaeth a chydaddoldeb' mewn Parciau Cenedlaethol. Nod y swyddog arweiniol hefyd oedd cynorthwyo Parciau Cenedlaethol i'w helpu i gyflawni'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol, a gyflwynwyd ym mis Mawrth 2021.
- 9 Canfu gwaith ymchwil Llywodraeth y DU⁴ bod y mwyafrif o ymweliadau â Pharciau Cenedlaethol Lloegr yn ymweliadau amlbro a wneir gan bobl sy'n gymharol well eu byd yn ariannol ac nid yn gynrychiadol o gymdeithas. Canfu hefyd bod cymunedau eraill yn ymweld â'r parciau yn llai aml. Mae'r rhain yn cynnwys pobl hŷn ac iau, pobl o'r gymuned Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol a phobl o gymunedau mwy difreintiedig.

Yr hyn yr edrychwyd arno a sut mae da yn edrych⁵

- 10 Rydym wedi mabwysiadu diffiniad eang o fynediad, gan gynnwys cyfyngiadau mynediad ffisegol a rhwystrau ehangach i fwynhau'r Parc, fel rhwystrau diwylliannol neu economaidd-gymdeithasol.
- 11 Rydym wedi cyfyngu ein hadolygiad i adlewyrchu dyletswydd yr Archwilydd Cyffredinol i fodloni ei hun ynghylch y trefniadau sydd gan yr Awdurdod ar waith i sicrhau darbodaeth, effeithlonrwydd, ac effeithiolrwydd (a adnabyddir yn gyffredin fel gwerth am arian). O ganlyniad, nid ydym wedi gwerthuso'r prosiectau a ddarparwyd gan yr Awdurdod i hybu mynediad. Nid ydym felly yn cynnig unrhyw farn ar ddigonoldeb neu natur y gweithredoedd i hybu mynediad o fewn y Parc. Roedd ein pwyslais ar y trefniadau y mae'r Awdurdod wedi eu rhoi ar waith i gyflawni ei amcanion gan gynnwys sut y gwnaeth eu cynllunio, y darparodd adnoddau ar eu cyfer ac y mae'n eu monitro. Rydym yn cydnabod, fodd bynnag, y gwaith sylweddol y mae'r Awdurdod wedi ei wneud i hybu mynediad at y Parc.
- 12 Ceisiodd yr archwiliad ateb y cwestiwn cyffredinol – **A yw'r Awdurdod yn gwneud popeth yn ei allu i annog a gwella mynediad at y Parc Cenedlaethol gan**

³ Llywodraeth Cymru, [Llythyr Cylch Gwaith Tymor y Llywodraeth](#), Mai 2022

⁴ DEFRA, [Landscapes Review](#), Medi 2019

⁵ Fe'i diffinnir fel 'yr hyn a ddylai fod' yn ôl deddfau neu reoliadau, 'yr hyn a ddisgwylir' yn ôl arferion gorau, neu 'yr hyn a allai fod', o gael gwell amodau.

grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli? I wneud hyn, ein nod oedd ateb y cwestiynau canlynol:

- A oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth gynhwysfawr o bwy sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol a phwy nad ydynt?
- A oes gan yr Awdurdod weledigaeth eglur o'r hyn y mae angen iddo ei gyflawni i wella mynediad gan grwpiau a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli?
- A yw'r Awdurdod yn gweithio'n effeithiol gyda'r bobl a'r partneriaethau cywir i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n wynebu grwpiau neu gymunedau sy'n ymwelwyr wedi'u tangynrychioli â'r Parc Cenedlaethol?
- A yw'r Awdurdod wedi buddsoddi adnoddau digonol fel y gall sicrhau buddion hirdymor ac ataliol?
- A yw'r Awdurdod yn monitro, yn gwerthuso ac yn adolygu cynnydd?

13 Nodir ein meini prawf archwilio yn **Atodiad 1**. Fe'u datblygwyd gan ddefnyddio ein gwybodaeth gyfunol a datganiad polisi 2021 Parciau Cenedlaethol Cymru, 'Tirweddau i Bawb'.

Ein dulliau archwilio a phryd y cynhaliwyd yr archwiliad gennym

14 Mae ein canfyddiadau wedi'u seilio ar adolygiadau o ddogfennau a chyfweliadau gyda swyddogion a chynrychiolwyr grwpiau sy'n cymryd rhan mewn prosiectau yn y Parc Cenedlaethol. Fe wnaethom hefyd ymweld â'r Parc Cenedlaethol. Mae ein canfyddiadau wedi'u cyfyngu i'r ffynonellau hyn. Gwnaed y gwaith hwn gennym yn ystod mis Awst a mis Medi 2024.

Yr hyn a ganfuwyd gennym

15 Ar y cyfan, canfuwyd gennym fod **yr Awdurdod yn darparu sawl prosiect i hybu mynediad at y Parc Cenedlaethol ar y cyd â phartneriaid ond bod ganddo ddifffyg trefniadau allweddol ar gyfer sicrhau gwerth am arian**. Rydym yn nodi isod pam y gwnaethom ddod i'r casgliad hwn.

A oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth gynhwysfawr o ddefnyddwyr?

- 16 Nid oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth gynhwysfawr o ba grwpiau sydd yn defnyddio'r Parc Cenedlaethol a pha grwpiau nad ydynt yn ei ddefnyddio. Nid yw chwaith yn gwneud y defnydd gorau o wybodaeth sydd ganddo eisoes.
- 17 Mae dealltwriaeth yr Awdurdod o bwy sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol ar hyn o bryd wedi'i hysbysu'n rhannol drwy ei gyfranogiad mewn prosiectau allgymorth amrywiol. Mae'r rhain yn caniatáu iddo well ei ddealltwriaeth o bwy sy'n defnyddio'r

Parc Cenedlaethol. Ond nid yw'n casglu data demograffig manwl fel mater o drefn yn rhan o'r prosiectau hyn nac yn rhan o'i arolwg ymwelwyr parhaus. Gallai gwneud gwell defnydd o'r wybodaeth y mae'r Awdurdod eisoes yn meddu arni mewn un mecanwaith alluogi'r Awdurdod i wneud ymyriadau sy'n cael mwy o effaith.

- 18 Mae'r Awdurdod wedi nodi amrywiaeth o rwystrau sy'n cyfyngu mynediad at y Parc Cenedlaethol. Serch hynny, ni all yr Awdurdod sicrhau ei hun mai'r rhwystrau a nodwyd yw'r rhai a wynebwr gan ymwelwyr sydd wedi'u tangynrychioli. Er enghraifft, derbyniodd yr Awdurdod gyfanswm o 72 o ymatebion yn ei arolwg 'Rhwystrau rhag Mynediad' yn 2021 a nododd rwystrau amrywiol i fynediad at y Parc. Ond nid yw'r Awdurdod yn gofyn i ymatebwyr i'r arolwg ddarparu data demograffig neu debyg ac felly nid yw'n gwybod pa gymunedau neu grwpiau sydd wedi'u cynrychioli yn yr ymatebion.
- 19 Mae cynnwys amrywiaeth lawn y boblogaeth hefyd yn bwysig i helpu i fodloni'r disgwyliadau a gyflwynir gan Weinidogion Cymru uchod. Rydym yn cydnabod nad yw'n ymarferol i'r Awdurdod gasglu data ar gyfer yr holl ymwelwyr â'r parc, yn enwedig ymwelwyr nad ydynt yn ymgysylltu'n uniongyrchol â'r Awdurdod. Ond mae absenoldeb dull cynhwysfawr yn ei gwneud yn anodd i'r Awdurdod dargedu ei weithgarwch yn effeithiol ac felly sicrhau gwerth am arian.
- 20 Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o broffil economaidd-gymdeithasol ardal y Parc. Adlewyrchir hyn yng Nghynllun Rheoli newydd yr Awdurdod, Dyfodol y Bannau, ac fe'i dangoswyd yn gyson gan swyddogion yn ystod ein hadolygiad. Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth lefel uchel hefyd o ffactorau economaidd-gymdeithasol hirdymor a'u heffaith bosibl ar yr Awdurdod. Fodd bynnag, nid oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o sut y gallai'r ffactorau hirdymor hyn effeithio'n benodol ar gyfleoedd mynediad i grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli. Mae hyn yn lleihau ei allu i dargedu camau a fydd yn cynyddu mynediad ac yn sicrhau gwerth dros y tymor hwy.

A oes gan yr Awdurdod weledigaeth eglur ar gyfer gwella mynediad?

- 21 Mae gan yr Awdurdod weledigaeth eglur ar gyfer hybu mynediad at y Parc Cenedlaethol yn ei gynlluniau corfforaethol. Mae hyn yn cynnwys ei Gynllun Rheoli lefel uchel, Dyfodol y Bannau. Gwnaeth yr Awdurdod ymdrech bendant i gynnwys amrywiaeth o grwpiau a chymunedau i lunio ei ddull strategol. Fodd bynnag, gan na wnaeth gasglu gwybodaeth ddemograffig, nid yw'n eglur a wnaeth yr Awdurdod gasglu safbwyntiau gan amrywiaeth lawn y boblogaeth. Trwy fethu ag ymgysylltu ag amrywiaeth lawn y boblogaeth, gallai'r Awdurdod fod mewn perygl o ddylunio dulliau nad ydynt yn diwallu eu hanghenion, ac felly nad ydynt yn sicrhau gwerth am arian.
- 22 Er bod ganddo weledigaeth eglur i hybu mynediad, mae prosiectau'r Awdurdod i wireddu hon yn cael eu darparu ar sail ad hoc. Caiff darpariaeth ac amserlenni prosiectau eu hysgogi'n bennaf gan y cyllid grant allanol sydd ar gael a'r meini prawf sy'n gysylltiedig ag ef. Yn sgil hynny, nid oes gan yr Awdurdod gynllun

hirdymor i wireddu ei weledigaeth ar gyfer gwella mynediad. Trwy fethu â chynllunio dros amserlen tymor hwy, mae'r Awdurdod mewn perygl o gyflawni ymyriadau byrdymor a allai gynnig llai o werth am arian dros y tymor hwy.

- 23 Wrth ddatblygu ei ddull strategol o wella mynediad, nid yw'r Awdurdod wedi ystyried ei effaith bosibl ar amcanion llesiant cyrff sector cyhoeddus eraill. Trwy fethu â chyd-fynd ag amcanion llesiant cyrff eraill, mae'r Awdurdod mewn perygl o fethu cyfleoedd o nodi manteision lluosog y gellid eu sicrhau, a hefyd mewn perygl o ailadrodd gwaith.

A yw'r Awdurdod yn gweithio'n effeithiol mewn partneriaethau i hybu mynediad?

- 24 Mae'r Awdurdod yn cydweithredu ag amrywiaeth o bartneriaid o'r trydydd sector a grwpiau cymunedol i annog mynediad at y Parc Cenedlaethol. Mae partneriaid darparu naill ai'n cysylltu â'r Awdurdod eu hunain neu'n cael eu nodi trwy rwydweithiau anffurfiol staff yr Awdurdod. Mae partneriaid darparu hefyd yn hyderus yn arweinyddiaeth yr Awdurdod i'w cynnwys yn y gwaith o ddylunio a darparu prosiectau. Fe wnaeth yr Awdurdod hefyd gynnwys amrywiaeth o fforymau a dargedwyd wrth ddatblygu Dyfodol y Bannau. Fodd bynnag, nid yw'r Awdurdod wedi mapio'n systematig yr holl bartneriaid posibl y gallai weithio â nhw i wella mynediad. O'r herwydd, mae'r Awdurdod mewn perygl o fethu cyfleoedd posibl i wella mynediad a gwerth am arian trwy, er enghraifft, rhannu arbenigedd ac adnoddau.
- 25 Nid yw'r Awdurdod yn casglu adborth nac yn dysgu gwersi'n systematig o'r ffordd y mae'n gweithio ag eraill. Er bod adborth seiliedig ar brosiectau cyffredinol gan bartneriaid yn gadarnhaol ar y cyfan, fe'i cesglir ar sail ad hoc. Pan fo'r Awdurdod yn dysgu gwersi o'r ffordd y mae'n gweithio gydag eraill, mae hyn yn anecdotaidd ac nid yw'n cael ei gofnodi. Trwy fethu â sicrhau proses systematig o gasglu adborth a rhannu gwersi a ddysgwyd ar ei weithgarwch cydweithredol, gallai'r Awdurdod fod yn methu cyfleoedd i wella gwerth am arian.

A yw'r Awdurdod wedi darparu adnoddau yn strategol ar gyfer ei weithgarwch i hybu mynediad?

- 26 Rydym yn cydnabod y cyd-destun ariannol heriol y mae'r sector cyhoeddus yn gweithredu ynddo a'r canlyniadau i gyrff unigol, fel yr Awdurdod. Fodd bynnag, nid yw'r Awdurdod wedi costio nac wedi darparu adnoddau ar gyfer darparu Dyfodol y Bannau. Mae'r diffyg cynllunio ariannol manwl i gyfateb i ddyheadau Dyfodol y Bannau yn dynodi nad yw neilltuad adnoddau wedi'i ystyried yn llawn yn strategol. Gallai hefyd olygu nad yw'r cyfraniad sydd ei angen ar bartneriaid yn eglur. Trwy fethu â nodi'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni ei gynlluniau, mae'r Awdurdod yn cynyddu'r perygl na fydd yn bosibl eu cyflawni. Mae hefyd yn lleihau gallu'r Awdurdod i fabwysiadu'r safbwynt tymor hwy o ddarparu adnoddau i'w helpu i gydbwysu anghenion byrdymor a hirdymor, gan gynnwys trwy weithgarwch ataliol.

- 27 Ceir enghreifftiau o'r Awdurdod yn targedu adnoddau i sicrhau buddion tymor hwy. Er enghraifft, pan fo'n bosibl, mae'r Awdurdod yn neilltuo adnoddau i alluogi cymunedau a grwpiau i fynd i'r afael â rhwystrau i fynediad eu hunain. Mae hyn o bosibl yn lleihau dibyniaeth ar yr Awdurdod dros yr hirdymor ac felly gallai sicrhau mwy o werth am arian.
- 28 Nid yw'r Awdurdod wedi gwneud gwaith modelu demograffig i sicrhau ei hun bod adnoddau wedi'u targedu at grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli. Fodd bynnag, mae adnoddau weithiau'n cael eu dosbarthu gan ddefnyddio metrigau eraill yn gysylltiedig ag amddifadedd. Er enghraifft, mae cyllid a roddir i ysgolion i helpu gyda chostau teithio yn seiliedig ar nifer y disgyblion sy'n derbyn prydau ysgol am ddim. Mae absenoldeb data demograffig cynhwysfawr yn golygu nad yw'r Awdurdod bob amser yn gallu sicrhau ei hun bod ei adnoddau wedi'u targedu yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol.

A yw'r Awdurdod yn monitro, yn gwerthuso ac yn adolygu cynnydd?

- 29 Nid oes gan yr Awdurdod drefniadau ar gyfer monitro neu werthuso rheolaidd o'i holl waith i hybu mynediad at y Parc. Mae mesur effaith rhai mentrau yn amlwg yn eithriadol o heriol. Nid yw pob ymyriad yn arwain at fesurau perfformiad sy'n cael eu casglu a'u hadrodd yn hawdd, yr ydym yn ei dderbyn ac yn ei nodi. Fodd bynnag, mae mesur a deall canlyniadau yn hanfodol i ddeall a yw mentrau yn effeithiol ac felly eu gwerth am arian.
- 30 Nid yw'r Awdurdod yn cofnodi'n systematig nac yn adrodd yn gyhoeddus i'w aelodau gwybodaeth ansoddol na meintiol yn ymwneud ag effaith ei waith i hybu mynediad at y Parc. Caiff aelodau eu diweddarau'n anffurfiol ar rywfaent o weithgarwch, fodd bynnag. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddarparu adroddiadau i arianwyr allanol ar gyfer prosiectau a ariennir gan grantiau, ond nid yw'r rhain wedi'u dylunio i roi sicrwydd i'r Awdurdod bod prosiectau yn cynnig gwerth am arian. Ac eithrio hyn, mae'r awdurdod yn casglu adborth anecdotaidd gan ymwelwyr y mae'n ei ddefnyddio i fonitro effaith ei waith, ond nid yw hwn yn fecanwaith cynhwysfawr.
- 31 Trwy fethu ag ystyried yn strategol pa brosiectau yw'r mwyaf cost-effeithiol, mae'n anodd i'r Awdurdod sicrhau ei hun ei fod yn sicrhau gwerth am arian trwy ei weithredoedd i gynyddu mynediad at y Parc. Mae hefyd yn ei gwneud yn fwy anodd i'r Awdurdod ddysgu o brofiad a nodi cyfleoedd i wella gwerth am arian yn y dyfodol.
- 32 Nid yw perfformiad o ran hybu mynediad yn cael ei adrodd yn gyhoeddus fel mater o drefn i aelodau'r Awdurdod chwaith. Mae hyn yn gwanhau gallu'r Awdurdod i gynnal trosolwg effeithiol o weithredoedd yr Awdurdod i annog a gwella hygyrchedd y Parc, a'u gwerth am arian.

Ein hargymhellion ar gyfer yr Awdurdod

Arddangosyn 1: ein hargymhellion ar gyfer yr Awdurdod

Argymhellion

- A1 Nid oes gan yr Awdurdod gynllun hirdymor i wireddu ei weledigaeth i wella mynediad, sy'n cynyddi'r perygl o ymyriadau byrdymor a allai gynnig llai o werth am arian dros y tymor hwy. I fynd i'r afael â hyn, dylai'r Awdurdod:
- 1.1 Egluro ac yna costio ei gamau arfaethedig i wireddu ei weledigaeth.
 - 1.2 Sicrhau bod ei uchelgeisiau yn cyd-fynd â'r adnoddau sydd ar gael.
- A2 Rydym wedi nodi gwendidau yn nhrefniadau'r Awdurdod i gasglu a dadansoddi data ymwelwyr yn gyson. I sicrhau'r defnydd mwyaf posibl o'r data y mae'n eu cael i ryngweithio ag ymwelwyr a'r rhai sy'n cymryd rhan mewn rhaglenni, dylai'r Awdurdod sefydlu trefniant mwy cyson i gasglu a dadansoddi gwybodaeth ddemograffig, data gweithgarwch, ac adborth.
- A3 Nid yw'r Awdurdod wedi mapio'r holl bartneriaid posibl y gallai weithio â nhw i wella mynediad at y Parc, ac nid yw wedi ystyried effaith ei gynlluniau ar gyrrff sector cyhoeddus eraill. I fynd i'r afael â hyn, dylai'r Awdurdod:
- 3.1 Mapio'r holl ddarparu bartneriaid y gallai weithio â nhw i nodi a oes cyfleoedd i wella gwerth am arian.
 - 3.2 Adolygu amcanion llesiant ei bartneriaid sector cyhoeddus neu ddarpar bartneriaid i nodi cyfleoedd i sicrhau buddion lluosog a/neu osgoi ailadrodd.
- A4 Nid oes gan yr Awdurdod drefniadau ar waith ar gyfer monitro neu werthuso yn rheolaidd ei waith i hybu mynediad at y Parc. I fynd i'r afael â hyn, dylai'r Awdurdod:
- 4.1 Nodi sut y bydd yn asesu ac yn monitro gwerth am arian prosiectau unigol a'i ddull strategol cyffredinol o hybu mynediad.
 - 4.2 Darparu adroddiadau rheolaidd i Aelodau ar gynnydd a gwerth am arian ei waith i hybu mynediad at y Parc.

Atodiad 1

Cwestiynau a meini prawf archwilio

Cwestiwn cyffredinol: A yw'r Awdurdod yn gwneud popeth yn ei allu i annog a gwella mynediad at y Parc Cenedlaethol gan grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli?

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf
2.1 A oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth gynhwysfawr o bwy sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol a'r rhai nad ydynt?	2.2.1 A yw'r Awdurdod wedi dadansoddi yn ddiweddar pwy sy'n ymweld â'r Parc Cenedlaethol? 2.1.2 A yw'r Awdurdod wedi nodi yn ddiweddar pa grwpiau neu gymunedau nad ydynt yn ymweld â'r Parc Cenedlaethol? 2.1.3 A oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o'i broffil economaidd-gymdeithasol? 2.1.4 A yw'r Awdurdod wedi nodi rhwystrau sy'n wynebu grwpiau neu gymunedau sy'n ymwelwyr wedi'u tangynrychioli â'r Parc Cenedlaethol? 2.1.5 A oes gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o'r ffactorau hirdymor a allai effeithio ar gyfleoedd mynediad i grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli?	- Mae'r Awdurdod yn gwybod pa grwpiau a chymunedau sy'n ymweld â'r Parc Cenedlaethol. - Mae'r Awdurdod yn gwybod pa grwpiau a chymunedau nad ydynt yn ymweld â'r Parc Cenedlaethol. - Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o'i broffil economaidd-gymdeithasol. - Mae'r Awdurdod yn deall ac yn ymwybodol o'r rhwystrau sy'n wynebu grwpiau a chymunedau sy'n ymwelwyr wedi'u tangynrychioli â'r Parc Cenedlaethol. - Mae gan yr Awdurdod ddealltwriaeth drylwyr o'r ffactorau hirdymor sy'n lleihau cyfleoedd mynediad i grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf
2.2 A oes gan yr Awdurdod weledigaeth eglur o'r hyn y mae angen iddo ei gyflawni i wella mynediad gan grwpiau a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli?	• 2.2.1 A oes gan yr Awdurdod gynllun cynhwysfawr i fynd i'r afael â rhwystrau sy'n wynebu grwpiau a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli? • 2.2.2 A yw'r Awdurdod wedi cynnwys grwpiau neu gymunedau perthnasol yn y gwaith o lunio ei ddull? • 2.2.3 A yw'r Awdurdod yn mabwysiadu dull integredig? • 2.2.4 A yw'r Awdurdod yn cynllunio dros amserlen briodol? • 2.2.5 A yw dull yr Awdurdod wedi'i ysgogi gan arweinyddiaeth eglur ac effeithiol?	• Mae gan yr Awdurdod gynllun cynhwysfawr i fynd i'r afael â rhwystrau sy'n wynebu grwpiau a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli. • Mae'r Awdurdod yn cynnwys grwpiau a chymunedau perthnasol yn llawn o ran helpu i lunio ei ddull. • Mae'r Awdurdod yn mabwysiadu dull integredig ac yn ystyried materion ar draws pob gwasanaeth a phob partner allweddol. • Mae gan yr Awdurdod hanes cryf o ymgysylltu rhanddeiliaid â chyfleoedd cynhwysol i gael mynediad at y Parc Cenedlaethol a'i ddefnyddio. • Mae'r Awdurdod yn hyrwyddo ei gwaith yn weithredol ac mae hyn yn arwain at effeithiau cadarnhaol ar fynd i'r afael ag allgau cymdeithasol, gwella iechyd a llesiant a lliniaru effaith tlodi. • Mae'r Awdurdod wedi gosod amrywiaeth o dargedau ar gyfer cyflawni dros amserlen briodol. • Mae gan yr Awdurdod hanes da o gyflawni camau a chynlluniau a chymryd camau unioni yn ôl yr angen. • Mae gan yr Awdurdod arweinyddiaeth eglur ac effeithiol a chaiff cynyddu mynediad at y Parc Cenedlaethol ei hybu'n gyson ac yn eglur ar y lefelau uchaf. • Mae gan yr Awdurdod dystiolaeth dda i fanteisio arni sy'n dangos gwerth Parciau Cenedlaethol ar gyfer iechyd a llesiant a'u swyddogaeth i helpu i leihau allgau cymdeithasol a lliniaru'r rhwystrau a achosir gan dlodi.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf
2.3 A yw'r Awdurdod yn gweithio'n effeithiol gyda'r bobl a'r partneriaid iawn i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n wynebu grwpiau neu gymunedau sy'n ymwelwyr wedi'u tangynrychioli â'r Parc Cenedlaethol?	• 2.3.1 A yw'r Awdurdod wedi nodi pwy y mae angen iddo eu cynnwys yn y gwaith o ddylunio a chyflawni ei waith? • 2.3.2 A yw'r Awdurdod yn cynnwys amrywiaeth lawn y boblogaeth yn effeithiol? • 2.3.3 A yw'r Awdurdod yn gweithio gyda'r partneriaid iawn? • 2.3.4 A yw'r corff yn cydweithredu'n effeithiol? • 2.3.5 A yw'r Awdurdod yn dysgu gwersi o sut y mae'n gweithio gydag eraill?	• Mae'r Awdurdod yn dangos gwerth Parciau Cenedlaethol i iechyd a llesiant a'i swyddogaeth o ran helpu i leihau allgau cymdeithasol a lliniaru'r rhwystrau a achosir gan dlodi trwy gyfrannu at bolisi ac arferion sy'n seiliedig ar dystiolaeth. • Mae'r Awdurdod yn teilwra cyfleoedd i bawb yng Nghymru elwa o amgylchedd naturiol a nodweddion tirwedd Parciau Cenedlaethol. • Mae'r Awdurdod yn gweithio gyda'r bobl, y sefydliadau a'r cymunedau iawn i ddylunio gwasanaethau cynhwysfawr sy'n annog mynediad i bawb. • Mae'r Awdurdod yn cynnwys amrywiaeth lawn y boblogaeth yn effeithiol wrth ddatblygu ei raglenni gwaith i sicrhau y rhoddir cyfle cyfartal i bawb gael mynediad at y Parc Cenedlaethol a'i ddefnyddio. • Mae'r Awdurdod yn agored i her a dysgu i sicrhau bod ei wasanaethau yn addas i'r diben ac yn darparu'r hyn a fwriedir.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf
2.4 A yw'r Awdurdod wedi buddsoddi adnoddau digonol fel y gall sicrhau buddion hirdymor ac ataliol?	2.4.1 A yw'r Awdurdod wedi neilltuo adnoddau digonol i annog mynediad at barc cenedlaethol a defnydd ohono gan bobl a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli? 2.4.2 A yw'r Awdurdod yn deall y goblygiadau hirdymor o ran adnoddau? 2.4.3 A yw'r Awdurdod yn neilltuo adnoddau i sicrhau canlyniadau gwell dros yr hirdymor? 2.4.4 A yw'r Awdurdod wedi gwneud gwaith modelu demograffig i sicrhau bod adnoddau yn cael eu targedu'n briodol i ddenu grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli yn y dyfodol?	- Mae'r Awdurdod wedi rhoi adnoddau digonol o'r neilltu i wella mynediad ac annog pobl i gael mynediad at y Parc Cenedlaethol a'i ddefnyddio. - Mae'r Awdurdod yn adolygu ei ddefnydd o adnoddau i sicrhau ei fod yn gallu targedu neilltuadau'r dyfodol ar grwpiau a chymunedau ymwelwyr sydd wedi'u tangynrychioli. - Mae'r Awdurdod wedi gwneud gwaith modelu demograffig i sicrhau bod adnoddau yn cael eu targedu yn briodol i ddenu grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli yn y dyfodol.

Cwestiynau Lefel 2	Cwestiynau Lefel 3	Meini Prawf
2.5 A yw'r Awdurdod yn monitro, yn gwerthuso ac yn adolygu cynnydd?	2.5.1 A yw'r Awdurdod yn manteisio ar wybodaeth ansoddol a meintiol i fesur effaith ei waith? 2.5.2 A yw aelodau'r Awdurdod yn craffu ar berfformiad yn effeithiol?	- Teilwra cyfleoedd i bawb yng Nghymru elwa o amgylchedd naturiol a nodweddion tirwedd Parciau Cenedlaethol. - Mae'r Awdurdod wedi datblygu cyfres o fesurau/metrigau perfformiad perthnasol sy'n caniatáu iddo farnu sut mae'n gwella mynediad at y parc cenedlaethol a defnydd ohono gan grwpiau a chymunedau sydd wedi'u tangynrychioli. - Mae'r data y mae'r Awdurdod yn eu defnyddio yn caniatáu iddo ddangos effaith gadarnhaol pobl yn defnyddio'r Parc Cenedlaethol ar lesiant a chanlyniadau cymdeithasol pobl; a'r effaith ar iechyd. - Mae'r Awdurdod yn monitro ac yn gwerthuso perfformiad yn rheolaidd ac yn cymryd camau cywiro o ganlyniad i'w waith adolygu.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.
We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.